

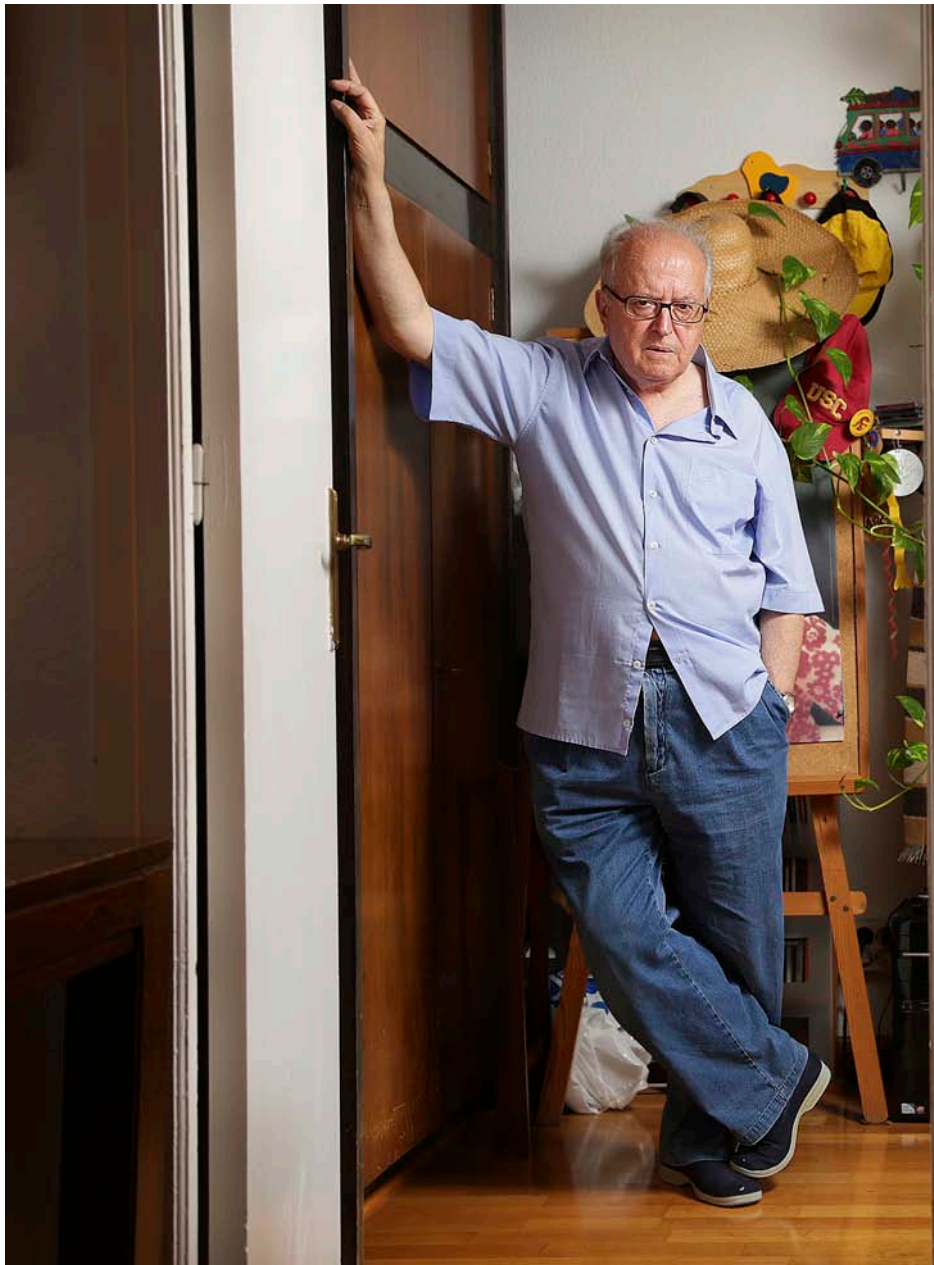
Viu a tocar mateix del Camp Nou, però el seu despatx és un santuari *perico* presidit per una samarreta –dedicada– de Raúl Tamudo. Una mena de refugi antibombes. Malgrat tot, els crits pels gols de Messi se senten com si fora a la tercera graderia de l'estadi. Això sí, José Martí Gómez ja ha trobat la manera de consolar-se: “Quan marca el Barça, me n’alegro pels meus néts, que són molt culers”. Aquest periodista excels, que enguany en fa 80 i que el 2008 va ser reconegut amb el Premi Nacional de Periodisme, s’ha assegut amb EL TEMPS per repassar la seua trajectòria i per copsar l’estat de salut de la professió. Si fa no fa, el fil conductor del seu últim llibre, *El oficio más hermoso del mundo* (Clave Intelectual, 2016), una passejada per la seua tasca, i ahora, una revisió mèdica al moment –crític?– que travessa el sector.

—Vostè va nàixer a Morella (Ports) i va començar a exercir el periodisme a Mediterráneo, el diari de referència de Castelló. De fet, recorda la capital de la Plana com una ciutat “trista”.

—Sí, era una ciutat trista, dominada per les petites oligarquies locals, que freqüentaven el Casino Antic. S’hi estaven tot el dia, asseguts en aquelles butaques... Encara no havia emergit el negoci de la ceràmica, sinó que era una ciutat molt rural, desastrosa des del punt de vista urbanístic. Per comptes d’expandir-se com una ciutat jardí, va fer-ho amb uns carrers estretíssims d’unes cases altíssimes i unes voreres que amb prou feines deixaven passar dues persones. La vida cultural se circumscribia als sis cinemes que hi havia, controlats per un tal Dávalos, una de les grans fortunes de l’època.

—Valora molt la seua estada en aquell diari. Al llibre, afirma que és la millor escola de periodisme per què ha passat mai. S’aprèn més a qualsevol diari que no a qualsevol facultat?

—I tant! I si és petit, encara millor, perquè fas de tot. La carrera és una estafa, jo sempre ho he dit. Avui dia, les facultats de periodisme són una estafa digna de jutjat de guàrdia, perquè saben que no podran col·locar tota aquella gent... N’hi ha per tot el país! Ara, a més, barregen comunicació i periodisme, que són coses diferents. El periodisme no té res a veure amb la comunicació d’una gran empresa o d’un partit polític. Penso que el periodista



hauria de tenir una carrera universitària qualsevol, cosa que en el meu cas no passa. Jo sóc mestre [diplomant en magisteri], però no sóc universitari. Però amb una carrera i un màster d’uns pocs mesos que et permeti de conèixer els rudiments de l’ofici, n’hi hauria prou. Allò que de debò importa és treballar en un diari, la resta és una collonada.

—Va conèixer Manuel Ibáñez Escofet a El Correo Catalán. Un personatge molt estimat.

—Estimat i odiat, diria jo. Era un home singular, un apassionat i un arbitrari.

Fotia unes bronques de por i tot seguit s’hi volia reconciliar i et convidava a una copa. Et corregia molt, era un gran dinamitzador. Passava molt poc de temps al despatx, sempre era a la redacció, cridant, dient que Franco era “un fill de puta” i que “si tots els fills de puta volessin, taparien la llum del sol”. Tampoc no volia cap dona al diari: “Només hi poden venir si escriuen molt bé o si són les meves amants!”, exclamava. Era un misogin de collons. Va tenir una novia el primer cognom de la qual era Muñoz i va deixar-la perquè no volia que, a la Catalunya del

JOSÉ MARTÍ GÓMEZ

«Els tertulians són nefastos, una plaga insuportable»

José Martí Gómez, morellà de naixement i barceloní d'adopció, és un dels periodistes més insignes del país. Enguany en farà 80, un temps en què sobretot ha gaudit d'«El oficio más hermoso del mundo», tal com ha titulat un llibre en què repassa la seua trajectòria i reflexiona sobre l'estat de salut de la professió que tant s'estima. Hi desfilen personatges arxiconeguts, a tots els quals va poder entrevistar detingudament.

*Entrevista de Víctor Maceda
Fotografies de Jordi Play*

futur, els seus fills es diguessin Ibáñez Muñoz. Curiosament, però, el seu fill petit està al grup de Francesc de Carreras que s'oposa a la independència de Catalunya i defensa la potenciació del castellà a l'escola. Ibáñez era un home molt conservador, nacionalista, d'origen cristià...

—**Com l'extinta Unió Democràtica de Catalunya?**

—[*Silenci.*] No, jo diria que era més proper a Convergència, per bé que va tenir mala sort. El fill gran li va sortir maoista, la filla va casar-se amb un vidu que tenia quatre fills... Això sí, tenia una

gran visió periodística. Quan va marxar a *Tele/eXprés*, la relació amb els periodistes ja no va ser tan bona, i finalment, a *La Vanguardia*, va arribar-hi després d'un procés molt dolorós, com a conseqüència de la detenció de Josep Maria Huertas, el seu deixeble preferit, cosa que li va provocar un atac de cor. Va passar un temps arraconat en un piset de dalt de *La Vanguardia*, que va fitxar-lo per la seva bona relació amb Tarradellas, qui tornava de l'exili. *La Vanguardia* tenia bona vista per al poder i l'Horacio [Sáenz Guerrero, el director] sabia que l'Ibáñez n'era amic.

—**Quin dels gèneres periodístics que ha conreat vostè li agrada més?**

—El reportatge! El reportatge és el gènere rei. Aprofundeix en temes als quals, d'una altra manera, no prestaries gaire atenció. En recordo un de molt colpidor sobre els miners asturians, quan en morien molts. Vaig anar-hi al soterrar, vaig fer-me una copa al bar on anaven cada dia, vaig baixar a la mina... M'hi vaig capbussar! Vaig adonar-me de la poca llum amb què treballen, vaig percebre l'olor del carbó, vaig escoltar de prop el soroll de les vagonetes. Ara bé, en vaig sortir tot brut, fins als calçotets! La roba interior va quedar feta una merda.

—**L'entrevista no l'estusiasma tant?**

—Si és sobre un tema concret, ja m'està bé, però no pots descobrir un personatge a través d'una entrevista, això és impossible. Si de cas, descobreixes allò que ell vol que descobreixis. Tal com dic al llibre, de vegades sona un *clic!* i notes que l'altre se n'ha oblidat, que està entrevistant-lo. Llavors s'obre i t'explica coses que no pensava explicar. És una llàstima, perquè quan torna del *clic!*, et prega que no publiques allò que t'acaba de contar. I si tu ets un senyor una mica educat, li faràs cas i no ho publicaràs, és clar.

—**Quantes vegades li han concedit una entrevista amb la condició de revisar-la per poder-hi fer canvis?**

—Sempre he seguit un codi de conducta molt estricte. El cap de premsa d'en [Josep Antoni] Duran Lleida t'avisava que volia llegir-la abans no es publicués, i jo ho acceptava, hi tenia el dret. Així com jo tenia el dret de dir-li *no*, ell tenia el dret de no concedir-me l'entrevista. Però una cosa és *llegir*, i una altra, *corregir*. Una cosa és introduir-hi un matís, i una altra, alterar-ne el contingut. En unes altres ocasions, si no li ha agradat el to de la conversa, l'entrevistat ha demanat de llegir-la un cop feta, i jo m'hi he negat, perquè no hi havia cap pacte previ.

—**Això ha generat cap conflicte essencialment greu?**

—En ocasions, sí. Una vegada, un autor de teatre que ja és mort va llançar-se →

→ sobre les quartilles on [Josep] Ramoneda i jo [parella d'entrevistadors mítica del setmanari humorístic *Por favor*, ja desaparegut] teníem transcrita l'entrevista, i va estripar-les per complet. Va trucar-nos, va demanar-nos disculpes i va proposar-nos fer-la de nou, però vam declinar-ho.

—**En aquella època, el principal enemic no era l'entrevistat en si, sinó les tisores de la censura.**

—És cert. Més de la meitat de les nostres entrevistes van ser censurades en part o no van arribar a publicar-se perquè el Ministeri va segrestar el número en qüestió. Vam reeditar aquelles entrevistes en un llibre amb la data de publicació original i anotacions com ara “esta entrevista fue censurada en 500 palabras”. Era un desastre, però també vam viure alguna anècdota divertida...

—**Explique'n una, si més no.**

—Ramón Mendoza presidia el Reial Madrid i va fer un elogi de la família: els fills, l'esposa, la calma de la llar... I nosaltres sabíem que tenia una amant, ens ho havia confessat un amic. Una dona madureta d'origen suís que estava boníssima i que havia estat casada amb el marquès de Griñón. Vam dir-li que aquell discurs sobre la família grinyolava bastant, “porque usted tiene una amante”. Llavors va quedar-se glaçat i va respondre'ns: “Pido un receso”. Va aixecar-se i va marxar. Va tornar al cap d'una estona i va dir-nos que teníem raó i que podíem escriure-ho, però que tinguérem en compte que, si això es publicava, els seus fills passarien molta vergonya al col·legi. Arribats a aquest punt, vam ser el Ramoneda i jo els qui vam demanar un recés, i en acabant, vam oferir-li un acord: retiràvem la nostra pregunta i a canvi ell retirava l'elogi a la família, cosa que va acceptar. Ens va aixecar la camisa, però, perquè després vam assabentar-nos que els fills ja s'havien acostumat a veure'l amb l'amant, més que no pas amb la mare.

—**Ramoneda i vostè sempre s'han complementat a cor què vols.**

—Sí, és així. Si només hi podíem anar un dels dos, l'entrevista es ressentia



bastant. Quan anava ell, tot sol, allò era filosofia pura, i si només hi anava jo, hi faltava altura. Molta gent les recorda, però vistes amb perspectiva, són entrevistes ben normals. Tenint en compte l'època que era, anàvem a 300, però avui dia, podria fer-les qualsevol entrevistador.

—**Quan hi ha hagut més llibertat per a fer periodisme?**

—A la Transició, els primers anys d'en Suárez.

—**N'hi havia més que ara?**

—Sí. Ara tot està molt més controlat per part dels grans poders econòmics i els aparells dels partits. Abans, si tenies una mica de contactes, trucaves a un Ministeri i parlaves amb el ministre de torn

perquè coneixies la seva secretària. De vegades entraves al Congrés dels Diputats sense cap acreditació, de bracet d'algun ministre que et colava. Sempre s'ha dit que jo tenia “molta agenda”, però és aquesta de tota la vida [l'agafa amb la mà] i puc assegurar-li que molts dels números apareixien a la guia telefònica. La meitat de les persones que hi ha anotades, per cert, ja han mort.

—**La festa de presentació de *Por Favor* va celebrar-se la mateixa nit que van executar Salvador Puig Antich.**

—Amb el Manolo [Vázquez Montalbán, director de la publicació] vam parlar moltes vegades si hauria estat més normal que desconvocéssim aquell acte. En

«Avui dia, les facultats de periodisme són una estafa digna de jutjat de guàrdia, perquè saben que no podran col·locar tota aquella gent»



acabar, vaig caminar fins a la presó i vaig quedar esfereït per aquella sensació de solitud: el carrer era desert, ni tan sols hi havia policia. Els partits clàssics, que van irrompre amb la democràcia, ja havien optat per la transició pacífica i no volien saber-ne res, dels grupuscles anarquistes.

—Va tenir la sort d'entrevistar Manuel Fraga en plenitud, i quan va preguntar-li si es considerava un "animal polític", ell li va respondre que "més animal que polític". És genial.

—Com a persona, era una bèstia. El director d'*El Correo* contava que li fotia unes bronques de por, fins al punt d'arrencar el cable del telèfon. Vaig aconseguir aquella entrevista poc després de la mort de Franco, quan Fraga encara vivia a Londres. Vaig perseguir-lo pels carrers de Ciutat Vella, i tot i que no parava de repetir que no volia concedir-me-la, finalment vam fer-la en un portalet molt fosc del carrer Ferran en què gairebé no es veia res. La conversa va acabar amb aquesta pregunta meva: "Si ahora viene

alguien y nos ve a los dos aquí juntos, ¿qué pensará?". I ell va contestar: "¡Que usted me está vendiendo un *magnetofón* de contrabando!". Vaig dur-la a *Por favor* i el Manolo es pensava que me l'havia inventada [riu]. Fraga volia ser president del Govern, i en veure que no podia, va retirar-se a Galícia i va convertir-se en un cacic. Se li ha de reconèixer, però, que en un moment determinat va jugar la carta democràtica. Perquè allò era irreversible? Potser sí, però va evolucionar i va ser capaç de reconduir una dreta que podia haver sigut bastant més dura.

—Resulta curiós. El temps matisa els perfils de segons quins polítics. Finalment, José María Aznar passarà a la història com a més radical que Fraga.

—Jo penso que sí. Més intolerant, com a mínim. Al capdavant, Fraga era un home de dret, un constitucionalista amb un pòsit intel·lectual que Aznar no té. Rodolfo Martín Villa, Alfonso Osorio i Adolfo Suárez també van evolucionar molt...

Ara ens diuen que la Transició va ser una estafa, però cal situar-se en aquelles coordenades, i ens agrada o no, el país no estava per la ruptura. Per a la ruptura, ruptura, ruptura, el país no estava preparat. José María Mena, un fiscal que va militar al Partit Comunista, té una frase molt bona: "¿Cómo no íbamos a ser eurocomunistas, si no teníamos los tanques? Si los hubiésemos tenido, ¿de qué?".

—Vázquez Montalbán era millor periodista o millor escriptor?

—Totes dues coses. Ell sobretot valorava el seu vessant poètic, però sabia que amb la poesia no es podria guanyar la vida.

—Treballar amb ell devia ser un autèntic privilegi...

—Sí! I encara que semblava un home llunyà, fruit de la seva tímidesa, tenia molt de sentit de l'humor. Havia patit molt i havia conclòs que la vida era massa fràgil, i que, per tant, calia gaudir-la al màxim. Al llibre explico que va morir molt famós i amb molts diners, però amb una sensació de fracàs interior. De fracàs íntim i col·lectiu. Malgrat estar molt ben

considerat, hi havia algunes coses de l'entorn social que no li acabaven d'agradar.

—Al llibre parla d'Enrique Tierno Galván, a qui també va conèixer de prop. Hi veu cap semblança amb Manuela Carmena, l'actual alcaldessa de Madrid?

—No, diria que no. El Tierno era un intel·lectual que va arribar per xamba a l'Ajuntament, gràcies a una coalició estranya. Va formar un bon equip, però l'Ajuntament era ell i res més: la *Movida*, els seus bans... La Manuela Carmena entra a les 7 o a les 8 a l'Ajuntament i hi treballa allà. Tierno, no. Tierno tenia el seu equip i ell transmetia la imatge del Madrid modern que aspirava a construir. Era una persona molt culta, que sempre tenia una cita a punt i que esmenava qualsevol errada amb un enginy particularíssim. El seu secretari personal va dir-me un dia que moltes de les cites de Kant o de Kierkegaard, se les inventava. Amb tot, s'ha de dir que era un gran escriptor.

—Va seguir *in situ* el judici als assassins dels advocats d'Atocha. Segons evoca, a la sala es mastegava la tensió.

—Ja havien passat uns quants anys, però a l'ambient encara surava la violència. Els acusats no es mostraven penedits, sinó que saludaven els seus fans, molts dels quals lluien l'uniforme de la Falange. L'advocat de l'acusació, [José María] Stampa Braun, va fer una defensa magnífica dels morts, i de sobte, algú va cridar "¡Los muertos eran unos cerdos!". Tot seguit vaig sentir un dolor molt fort als ronyons, provocat pels genolls de qui tenia al darrere. Vaig girar-me i vaig preguntar-me on treballava. "En *Cambio 16*", vaig dir-li. "Te leeremos atentamente, y dependiendo de lo que escribas, tendrás noticias nuestras". En realitat, els membres de la Guàrdia Civil i de la Policia que hi havia al judici tampoc no feien res per contenir-los.

—Quin balanç fa dels Governos de Felipe González que van succeir els de la UCD i de l'evolució que va experimentar el PSOE amb José Luis Rodríguez Zapatero?



→ —De Felipe González salvaria la primera legislatura [1982-1986]. Aquells anys van ser bastant positius, però la gran vaga [del 1988] va evidenciar que alguna cosa començava a fallar, perquè va tenir un èxit inesperat. Després va esclatar la corrupció i els episodis de dèficit democràtic que tothom coneix. De Zapatero em quedaria amb la primera meitat de la primera legislatura [2004-2006], que va estar bé: la retirada de les tropes de l'Iraq, la legalització del matrimoni entre perso-

nes del mateix sexe... Ramoneda i jo vam sopar amb ell quan encara era un diputat lleonès desconegut i ens va semblar un home educat, amable i molt simpàtic, bon lector de Borges. Ens el va presentar [Antonio] García Ferreras, que era el cap d'informatius de la SER i també va venir a aquell sopar. En acomiadar-nos-en, Ferreras va dir-nos: "Aquest xic serà el pròxim secretari general del PSOE". No ens el creïem, però en efecte, van escollir-lo secretari general. Llavors vam sopar

de nou i continuava igual. Li encantava consultar-li coses al Ramoneda, a qui, per cert, trucava tot sovint. A la sortida del restaurant, el Ferreras va fer una altra profecia: "Serà el pròxim president del Govern", i vam riure de nou. Després va deixar de trucar al Ramoneda.

—**I ja no van sopar més.**

—No, però un dia que va venir a *Hora 25* [de la SER] i que jo havia de fer un perfil seu, vaig dir que, quan vaig conèixer-lo, era un home sensible, educat i bona persona, però que ara ja no m'ho semblava, perquè després de vuit anys com a president del Govern, hom no pot ser sensible, educat i bona persona. Es va empenyar molt, va dir-me que continuava sent el mateix de sempre, però així ho penso. Si jo hagués estat vuit anys president del Govern, hauria fotut tantes putades que ja no podria ser considerat una bona persona. És impossible.

—**I de Jordi Pujol, què me'n diu?**

—Sempre hi he mantingut una bona relació, tot i que distant. No l'he votat mai, i ell ho sabia. "No em votes encara?", em preguntava de tant en tant. "No, encara no", li deia. "Ja te'n penediràs", m'avisava. I potser tenia raó.

—**Sí?**

—Home, veient el desastre que va significar el tripartit... A diferència de Zapatero, ell era un home amb sentit d'Estat, com el Felipe González, tot i que també ha acabat de forma llastimosa, fent negocis que no li calien, amb una cobdícia innecessària. En el cas del Pujol, diria que la culpa ha sigut dels fills, més que no pas seva.

—**Vol dir que no era conscient del que passava?**

—Potser era un cínic. Jo sabia moltes coses del GAL a través de confidents de la policia, hi havia escrit bastant. Un dia va trucar-me la seva secretària per citar-me l'endemà a les nou de la nit, al Palau de la Generalitat. Em pensava que era una broma, però hi vaig anar per si de cas. Vam conversar al seu despatx sobre el GAL, i després, passejant pel pati dels Taroners, va pronunciar una frase que em va semblar magnífica: "Militants històrics de Convergència sempre em diuen: 'Jordi, si no recuperem el teixit ètic d'aquest país, Catalunya se n'anirà en orris'". Quan els militants li deien allò, era conscient del que estaven fent els seus fills?

—**No sols els fills. Ell, també. La deixa del pare Florenci.**

«Dubto molt del poder dels mitjans de comunicació, la premsa ja no és el quart poder»

«Si el país fos mitjanament culte, els programes rosa i de successos no existirien»

—L'herència no existeix pas, és una fantasmada. És un final tristíssim, tot i que suposo que, el dia del soterrar, hi aniran milers de persones. Bona part de la història recent de Catalunya és obra seva, i de segur que la seva figura es recuperarà una mica. El seu problema va ser el mateix que el de González: va estar massa anys en el poder. A més, Pujol sempre ha estat un demòcrata autoritari. S'entenia bastant bé amb el Fraga, per cert!

—Pujol renegava de l'independentisme, però ja fa anys que n'està convençut, dels seus possibles beneficis. Què pensa d'aquesta evolució que han experimentat tants ciutadans catalans?

—El Govern central en té molta culpa. Els darrers anys d'Aznar i els de Rajoy han demostrat una miopia davant els sentiments d'aquí. La raó, pots discutir-la; els sentiments, no. Jo no ho sóc gens, d'independentista, però no nego l'evidència. D'independentistes, n'hi ha molts. La Muriel Casals, amiga meva de fa molts anys, em deia: "L'endemà de la independència..." L'endemà, què? No serem més rics, els telèfons continuaran depenent de Telefónica i sembla que no serem menys corruptes. De qualsevol manera, a les manifestacions d'un milió de persones, tothom no era independentista. N'hi havia una part que volien expressar el seu empenyament, com una forma de protesta.

—A les urnes, l'independentisme s'ha mostrat igualment fort.

—Perquè l'Estat cada cop s'ha tancat més i l'encabronament ha anat *in crescendo*. De fet, jo no sóc independentista, però sí que demano un referèndum, i des del primer dia. El dret a votar, els catalans l'hem de tenir, igual com van tenir-lo els quebequesos i els escocesos.

—És plausible un referèndum acordat amb l'Estat espanyol?

—No, perquè els partits espanyols són molt centralistes i no ho entenen. Convergència tampoc no entén que mai no ha estat un partit de gent independentista. Per això l'Artur Mas es va endur la clatellada en aquelles eleccions [2012] en què semblava Moisès, i si no hi arriben

a anar junts [amb Esquerra, a Junts pel Sí], se l'hauria enduta de nou [el 2015]. Convergència sempre ha estat un partit nacionalista moderat, i malgrat la refundació, continua desgastant-se. Qui s'ha mantingut ferm i mereix tots els respectes és Esquerra, els quals respecto molt. A qui no respecto és a la gent de Convergència que mai no ha sigut independentista i que, tot d'una, s'embolcalla en la bandera independentista. En el cas de Pujol, potser era una manera d'alleugerir el cop que li venia a sobre.

—Parlava adés de García Ferreras, ara a La Sexta. El discurs regeneracionista de Podem tindria la força que té sense l'acció de mitjans com aquest?

—No ho sé. Jo dubto molt del poder dels mitjans de comunicació. La premsa ja no és el quart poder. Alguns sí que volen estar ben informats, però en general, la gent cada cop s'informa pitjor.

—Què opina del periodisme digital i del paper de les xarxes socials?

—El [Zygmunt] Bauman, un sociòleg que m'agrada molt, ha advertit que les xarxes socials seran un risc en el futur. No tenen la credibilitat suficient. L'anomenat "periodisme ciutadà", o els vídeos aquells que es fan *virals*... A la informació calen uns filtres que les xarxes no tenen. Twitter i alguns blocs digitals tot sovint són irrelevantes. Què collons m'importa a mi, si a tu t'ha agradat o no aquella pel·lícula? Per la meua professió, he hagut de mirar-me a fons els digitals, i tret d'*Infolibre*, *ElDiario*. es i alguna cosa de *Contexto* d'*El Confidencial*, hi ha ben poca cosa interessant.

—I els catalans, com els veu?

—De catalans, no en miro cap. De Catalunya ja dispo de prou informació, i si vull, truco als amics. La premsa digital no té gaires ingressos, però els grans diaris s'hi han abocat i foten uns digitals que ja no cal que compris el diari. *El País*, me'l compro per vici. Si ho analitzes bé, cap diari imprès no ha trobat encara la fórmula de fer un digital diferent.

—Quants diaris llegeix cada dia?

—Abans, molts més, incloent la premsa estrangera. Ara, només *El País* i *La*

Vanguardia, que me l'envien a casa com a ex-treballador. I els caps de setmana també llegeixo l'*Ara*. Hi ha una saturació d'informació, i per tal d'abaratir despeses, han fet fora periodistes sèniors amb molta experiència per posar-hi becaris, cosa que n'ha empitjorat la qualitat.

—Què li sembla avui *El País*?

—*El País* ha emprès una deriva penosa. Per a mi era un diari de referència, i ara, en canvi, destaca per la seua parcialitat. L'ofensiva contra Podem resulta insultant, la qualitat dels columnistes ha minvat molt... Després fot uns suplementos sobre "belleza" i "hombre guapo" que capten una publicitat molt concreta. I *La Vanguardia*, igual, regala l'*Hola*. Escolti, no, això un diari seriós no ho fa. Si tu vas a *The Guardian* o *Le Monde* i els garanteixes que vendran més si regalen el *Hallo* i el *Paris Match*, et diran que no. La cultura d'un diari ha de recaure sobre els seus redactors, i a *El País*, ara, la cultura sembla que recau sobre *Jot Down*.

—Les tertúlies polítiques televisives també són perniciosos? Es parla de política com mai, però de quina manera...

—Els tertulians són nefastos. Són una plaga insuportable. Parlen de tot, criden molt, i fins i tot es barallen quan parlen d'Afganistan i del petroli... Sembla que els hi va la vida! Una de les condicions que Javier del Pino va posar per fer-se càrrec d'*A viure que son dos días* [a la SER], on jo sóc la seua mà dreta, és que no hi hagués polítics ni tertulians. Volia especialistes en cada matèria, res més.

—El periodisme es troba moribund?

—Tota la corruptela va començar amb el cas *Alcàsser*. L'assassinat d'aquelles tres noies va provocar un gran circ, un col·lapse informatiu. Sempre cito *Des de la tenebra*, un gran llibre de Joan M. Oleaque. Les televisions van descobrir la rendibilitat dels successos, que, barrejats amb les notícies de color rosa, van ser el caldo de cultiu dels tertulians. Si el país fos mitjanament culte, tots aquests programes no existirien. Fins i tot els informatius de TV3, que tenien una certa qualitat, cada cop són més provincians. ●